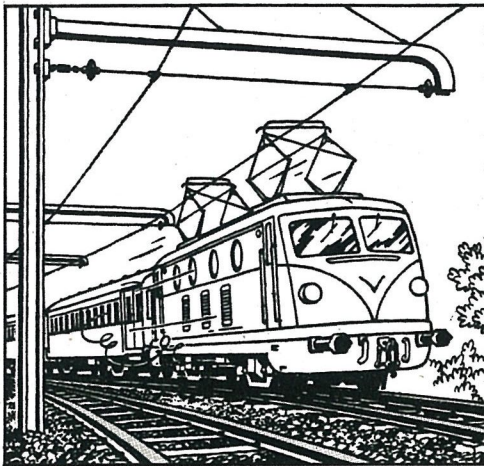

het beeldverhaal

een moderne mythe

Behoor jij ook tot degenen die eerst de strips in de krant lezen vooraleer over te stappen naar het ernstiger nieuws? Of behoor je misschien reeds tot hen die een boekhandel binnenstappen om er even later heimelijk uit weg te sluipen, het laatste album van Marc Sleen angstvallig onder de arm geklemd? Is er in het eerste geval wellicht nog redding mogelijk, in het tweede geval is de besmetting duidelijk reeds té ver gevorderd: het strip-virus houdt je onbarmhartig in zijn klauwen geklemd en tot je een bepaalde seniliteitsdrempel overschrijdt, blijf

je weerloos overgeleverd aan het beeldverhaal. Berust echter manhaftig in je lot en hou het hoofd recht: ettelijke miljoenen delen je verslaving.

Een korte historiek

Vanzelfsprekend heeft het beeldverhaal sinds 1865 - het jaar waarin Wilhelm Busch «Max und Mauritz» realiseerde - een hele weg afgelegd. De stroom van beeldverhalen die in het begin van de 20ste eeuw uit Amerika naar Europa zijn weg vond, mag echter niet doen vergeten dat er in het oude werelddeel

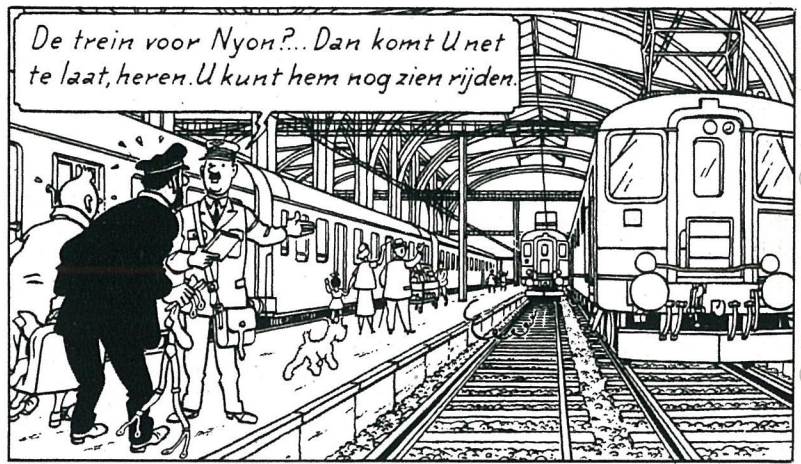
in feite al een lange traditie bestond van «met tekeningen verlichte verhalen», zonder dat er daarom reeds van echte beeldverhalen sprake was.

Reeds in de eerste helft van de 19e eeuw publiceerde de Zwitserse schrijver en tekenaar Rudolphe Toepffer humoristische tekeningen met bijhorende teksten die door niemand minder dan Goethe erg gewaardeerd werden. In België, dat thans een vooraanstaande plaats bekleedt in de wereldindustrie van het

© Uitgeverij Casterman Doornik

© Uitgeverij Casterman Doornik

beeldverhaal, publiceerde de uitgeverij Brepols in Turnhout, in 1850, een reeks «De Avonturen van Gulliver» naar het gelijknamige werk van Jonathan Swift.

Vanaf de jaren twintig kreeg het beeldverhaal een enorme impuls door de filmindustrie: Mickey Mouse, Donald Duck en Popeye the sailor, kenden een ongelooflijk succes en het beeldverhaal dat zich hoofdzakelijk tot de jeugd richtte, veroverde weldra ook bij de volwassenen een reusachtige populariteit.

In 1924 stapte de beroemde figuur «Tarzan» het beeldverhaal binnen. Dit werd meteen het grootste succes aller tijden: Tarzan werd het prototype van een hele reeks «supermen» die het onmogelijke mogelijk maakten en die gestalte gaven aan de dromen van miljoenen arbeiders en kleine bedienden. Werd aanvankelijk Europa overweldigd door Amerikaanse stripverhalen, van 1929 af kwam hierin echter een kentering die na de tweede wereldoorlog een totale ommekeer zou teweegbrengen.

Kuifje en Bobbie veroveren de wereld

Op 10 januari 1929 verscheen in «Le Petit Vingtième» een bijvoegsel van het nu verdwenen Brusselse dagblad «Le XXe Siècle» de eerste plaat van het eerste avontuur van Kuifje en zijn hond Bobbie: «Kuifje in het land der Sovjets». Het was een politiek getint verhaal van de toen tweeëntwintigjarige tekenaar Hergé, het pseudoniem van Georges Remi die, terecht, de pionier van het Belgische tekenverhaal wordt genoemd.

Het succes was gewoonweg verbluffend. Aangezien Hergé vrij langzaam werkt - drie tot vier jaar voor één album - zijn er in zijn vijfenveertigjarige carrière amper 24 albums verschenen. Kuifje en Bobbie werden echter in meer dan twintig talen vertaald en verschenen in kranten of in de vorm van albums in 46 landen.

Er werden reeds twee films met levende figuren en twee tekenfilms van Kuifje en Bobbie gedraaid. De gezamenlijke oplage van de albums haalt thans het fantastische cijfer van meer dan 40 miljoen. Het geheim van

het succes van Kuifje en Bobbie schuilt vermoedelijk voor een deel in het feit dat de personages ongetwijfeld karikaturen zijn, maar met menselijke dimensies, wat de identificatie van de lezer met de hoofdrolspelers vergemakkelijkt. Daarbij komt dan nog dat de achtergrond waartegen de avonturen van Kuifje zich afspelen een realistische, gemakkelijk herkenbare wereld is, die door Hergé met een minutieuze zorg voor het detail getekend wordt.

Sedert vele jaren wordt Hergé bijgestaan door een andere bekende striptekenaar, Bob Demoor. Dat belet deze laatste echter niet, ook eigen figuren te creëren, zoals Barelli, een dertigjarige acteur, en Meester Mus, een gezapige schoolmeester met pensioen.

50 jaar Kuifje

Naar aanleiding van het 50-jarige bestaan van Kuifje ging Het Spoor Hergé opzoeken in zijn modern ingerichte en met talrijke kunstwerken opgesmukte studio aan de Louisalaan te Brussel. In de hal, aan een felrode kapstok, de beroemde

bolhoeden en dito wandelstokken van Janssen en Janssens. Als we de werkkamer van Hergé binnenstappen valt onze blik op een levensgroot borstbeeld van Kuifje.

Het Spoor: Is Kuifje gebaseerd op een levend personage?

Hergé: Nee. Toen ik met Kuifje begon wist ik dat de strip minstens gedurende een aantal weken zou moeten verschijnen. Het was essentieel dat het hoofdpersoonage identiek bleef tijdens al de afleveringen en omdat ik niet zo goed kon tekenen opteerde ik voor een eenvoudige vorm. Kuifje's typische kapsel was als een soort aksent bedoeld, het vergemakkelijkte de identificatie. De achtergrond waartegen de avonturen van Kuifje zich afspelen is een realistische wereld. De personages daarentegen zijn karikaturen, maar ze bezitten menselijke dimensies.

Het Spoor: Tekent u alles zelf?

Hergé: Nee, maar ik teken wel zelf eerst alle personages met potlood en dan met inkt. Daarna zet ik in een paar woorden uiteen hoe ik het decor zie. De praktische uitwerking gebeurt dan door mijn assistenten. Tot in 1942 heb ik evenwel alles zelf gedaan. De

eerste medewerkers die ik had hielpen me bij het inkleuren, dat is een enorme karwei en een uitermate precies werk. Nu nog werk ik trouwens erg langzaam, ik doe vaak meer dan een week over één plaat.

Het Spoor: Hoe werkt u eigenlijk?

Hergé: Ik ben er niet bestendig mee bezig, geleidelijk aan groeit er iets. Ik begin altijd met een heleboel disparate ideeën en het komt erop aan de logische lijn te ontdekken die ze tot een verhaal gaat samenbundelen. Uit ervaring weet ik dat er steeds een ogenblik komt waarop al de stukjes van de puzzle zich tot één geheel samenvoegen en het verhaal zich plots, in een flits ontplooit.

Vroeger kon je improviseren, nu gaat dat niet meer: er komt veel meer organisatie bij kijken. Om de zoveel jaar moet je een album klaar hebben. Meestal schrijf en teken ik een halve bladzijde per keer. Daarna volgt de «découpage», de verdeling van het verhaal, blad per blad. Voor mij is dat het moeilijkste element...

Je moet het juiste ritme vinden, de goede gags, het verhaal moet soepel en vlot verlopen, je moet de spanning weten te handhaven.

Wanneer de découpage achter de rug is, dan wordt het bijna kinderspel. Ik

teken de personages en de tekst op een groot blad en mijn medewerkers schetsen daarna de achtergrond.

Het Spoor: In uw strips treden merkwaardig weinig vrouwen op en als ze optreden zijn het karikaturen zoals Bianca Castafiore. Hebt u zo'n hekel aan vrouwen?

Hergé: Dat is een verwijt dat mij vaak gemaakt wordt en dat volgens mij op een verkeerde interpretatie van mijn werk berust. Kuifje is gewoon een bepaald schema, een vast gamma van gebaren en houdingen dat in elk verhaal terugkeert. Daarin een mooi meisje plaatsen is gewoonweg onmogelijk. In mijn optiek is er in een jongensverhaal trouwens geen plaats voor een mooi meisje. Ik kan Kuifje toch moeilijk verliefd laten worden...

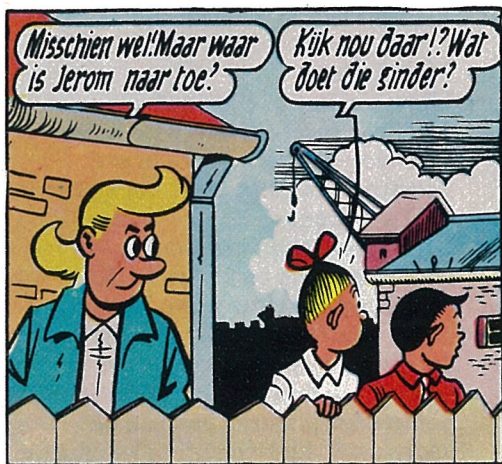
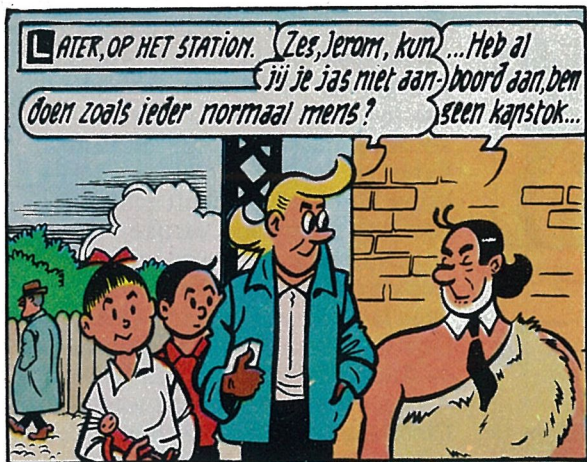
Het Spoor: Heeft u, behalve Kuifje, nog een andere passie?

Hergé: Ik lees graag en, zonder pedant te willen klinken, ik hou van oosterse filosofie. Ik ben nu 71, het wordt dus tijd dat ik eraan begin te denken om afscheid te nemen...

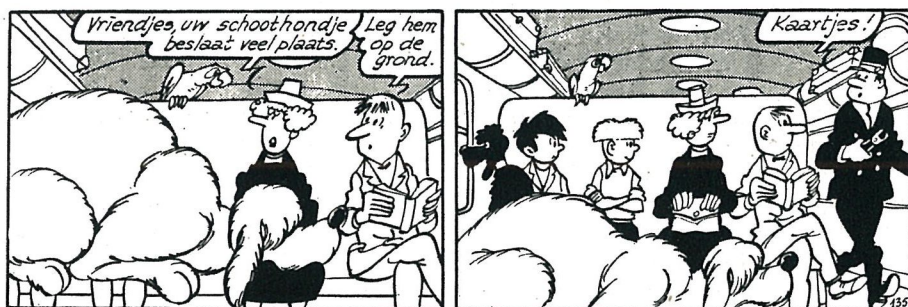
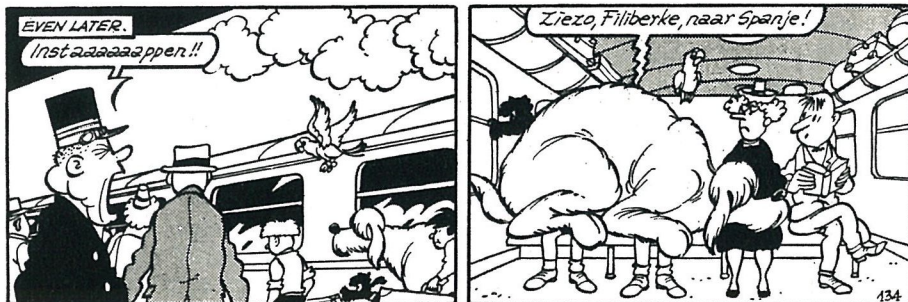
Willy Vandersteen

Vlak na de oorlog lanceerde een tekenaar uit Antwerpen, Willy Vandersteen, in een grote Vlaamse krant, twee bengels, een jongen en

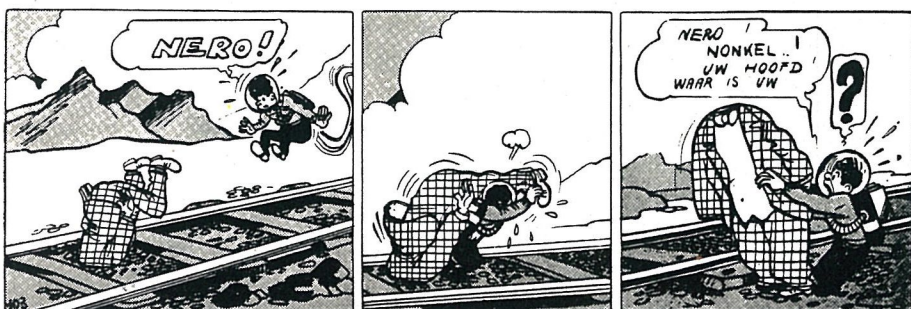
© Scriptoria n.v. Antwerpen/Amsterdam

© Het Volk/Gent

een meisje, beiden zowat dertien-veertien jaar oud, Suske en Wiske genaamd. Hij werd aldus de geestelijke vader van een «doodgewone» familie: Suske en Wiske, hun tante Sidonia en de vriend des huizes Lambik. Vooral de eerste verhalen van Willy Vandersteen waren gelardeerd met een onnavolgbare Antwerpse volkshumor die in minder dan geen tijd heel Vlaanderen en onmiddellijk daarop heel Nederland veroverde. Bovendien in een aantal Belgische kranten, lopen de tekenverhalen van Suske en Wiske ook in 22 Nederlandse kranten, worden ze in een tiental talen vertaald en gaat ieder album - vier per jaar - in zowat 160 000 exemplaren de deur uit. Onlangs werden verscheidene reeksen TV-films naar de avonturen van Suske en Wiske gedraaid. Willy Vandersteen heeft echter nog heel wat andere succesrijke beeldverhalen op zijn naam staan: Robert en Bertrand, het verhaal van twee landlopers dat einde 1800 speelt, De Rode Ridder, vaag geïnspireerd op de Ronde Tafelridders van Koning Arthur en Bessy, een soft western. In Duitsland alleen al verschijnt ieder verhaal van Bessy in een goedkope volksuitgave op zowat 220 000 exemplaren.

Marc Sleen

Marc Neels, die zijn naam als tekenaar heeft omgedraaid en Marc Sleen is geworden, werd in een voorstad van Gent op 31 december 1922 geboren. Hij volgde zeven jaar lang tekenacademie en kwam na de oorlog terecht op dezelfde grote Vlaamse krant waarin ook Willy Vandersteen debuteerde. Marc Sleen is een begaafd «figuratief» kunstenaar en als politiek karikaturist een van de vaardigste van België. In 1946 startte

hij eveneens met een beeldverhaal waarin de onfeilbare detective «Van Zwam» genoemd, de hoofdrol speelde. Die werd echter weldra vervangen door «Nero», een onvergetelijke figuur, het type van de gewone burger die echter steeds uit is op geld en macht, een globetrotter, die de minste aanleiding te baat neemt om er op uit te trekken en zijn vrouw achter te laten met de vaat.

Jef Nijs: wie niet sterk is moet slim zijn

Jef Nijs, de schepper van «Jommeke», is thans 51 jaar. Zijn verhalen wijken af van de overige stripverhalen door hun eenvoud, waardoor ze voor kinderen uiterst bevattelijk zijn. Moeilijke woorden kom je zelden tegen en alles is zeer eenvoudig, maar wel tot in de details verzorgd. Ook heeft Jef Nijs een hekel aan geweld: in de Jommekestrip wordt niet geslagen, geknukt, gedood of gemoord... «Het is een veel te gemakkelijke oplossing», verklaart Jef Nijs, «om de held plots een revolver te geven of een knuppel waarmee alle problemen worden weggeklopt. Ik geef er de voorkeur aan een geweldloze en humoristische oplossing te zoeken...» Het succes van Jommeke ligt er dan ook niet om: jaarlijks worden er meer dan 1 500 000 albums verkocht!

Een hardnekkig virus

De echte verslaafde is, eens aangetast door het strip-virus, niet meer te redden. Maar beklaag hem niet te erg. Eens dat hij ondergedompeld is in zijn veelkleurige wereldje houdt de echte wereld met al zijn problemen voor hem op te bestaan.

Heb jij ook reeds de nieuwste Nero?

H. W.